כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת יתרו ■ ט"ו שבט ה'תשע"ח ■ 31.01.2018 ■ גליון מס' 464

תפוצה לכל קהילות ישראל

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

שוויית חורף
בכל שבת שכן שגר דירה מתחתיי הוא עושה 'על האש' במפרסת ביתו. חשבתי ולבקש ממנו להניח מאוורר מעל המנגל אשר יסיט את העשן לצדדים...
המשך בעמי 2

'ט"ו בשבט'
באחד בשבט ראש השנה לאילן כדברי ב"ש ב"ה אומרים בחמשה עשר בו (משנה ראש השנה פ"א מ"א). ראש השנה לאילן...
המשך בעמי 3

סיפור לשבת
טיפות המרפא של הרימון
על שפת ים הכנרת, בבקתה קטנה לא הרחק מטבריה, התגורר לו יהודי בשם ניסים כנורי. ניסים זה היה יהודי עני...
המשך בעמי 5

שביבים
- סוכר כתקרובת
- ניסיון במידת הכעס
- הלהטוטן כמשל
- מה שקרוי בעברית השגחה פרטית
- ברכות הסנדק

המשך בעמי 6

היה חכם, לא רק צודק

/ הרב יעקב הלוי פילבר

שבע שמות היו לו ליתרו ואחד משמותיו היה "יתר", לפי רש"י סיבת השם "יתר - על שם שיתר פרשה אחת בתורה: 'ואתה תחזה'". אלא שעל דברי רש"י יש שואלים: והרי יתרו לפני שאמר 'ואתה תחזה' הוא אומר כמה פסוקים, כמו: "מה הדבר הזה אשר אתה עושה", או "לא טוב הדבר אשר אתה עושה" וכן "נבול תבול" וכדומה, ורק לבסוף אחרי ששה פסוקים אומר יתרו למשה: "ואתה תחזה" ונותן לו את עצתו - מדוע לפי רש"י לא מחשיבים "כפרשה של יתרו" גם את הפסוקים הללו? על השאלה הזו השיב בעל "חידושי הרי"מ": כל הפסוקים שקדמו ל"אתה תחזה" היו דברי בקורת, (ואין זו חכמה רבה לעמוד ולהקשות ולהצביע על מגרעות, כל אחד מסוגל לכך), ביקורת אינה פרשה בתורה, מה שאין כן מ"ואתה תחזה", שמכאן מייעץ יתרו עצה נכונה, עצה שרק איש חכם יכול לתת, על כן נזקפת פרשה זו שיש בה עצה מעשית לזכותו של יתרו.

אך לפני שנעסוק בעצתו של יתרו עלינו להבין את התנהלותו של משה לפני שקיבל את עצת יתרו, והשאלה היא מה ראה משה מלכתחילה לשבת ולשפוט לבדו את העם מן הבוקר עד הערב, האם לא הבין מעצמו (בלי עצת יתרו) שלא יוכל לבדו לעמוד במשימה הזאת, ואם כן מדוע לא צירף משה מלכתחילה שופטים נוספים שיסייעו לו לשפוט את העם? אחד ההסברים להתנהגותו זו של משה הוא: שאכן משה ידע שההתנהלות שלו תביא לפיגור בפסקי הדין, אבל הוא העדיף להתנהל לאט מפני שידע שכל בעיה משפטית שתעבור תחת ידו תקבל את הפתרון הנכון יותר, ומשה העדיף תוצאות איכותיות גם אם הם מועטות מאשר הרבה פסקי דין של אנשים נוספים שאינם מושלמים. עצת יתרו למשה היתה: "היה חכם ולא רק צודק", כי הצרכים של החברה הם מורכבים ומגוונים, ואי אפשר להתמקד בפתרון בעיה בודדת בצורה טובה יותר במחיר ויתור על התמודדות עם מגוון בעיות רבות יותר. ולכן גם אם משה היה נותן תשובה מושלמת לבעיות המשפטיות המעטות שעסק בהן, אבל בה בשעה נשארו בעיות רבות אחרות שלא נפתרו. "עצת יתרו" לא נכתבה בתורה לשעתה בלבד, יש בה גם מסר לדורות עד ימינו אנו, בהתנהלות הציבורית שלנו פעמים רבות אנחנו מתמקדים בנושא מסוים, כשלפתחנו ממתינות משימות רבות נוספות, ומאחר ואנו רוצים לעשות את הנושא הקרוב ללבנו בצורה היותר מושלמת, יש ואין אנו רגישים מספיק לשלמותם של יתר הנושאים. אין זה סוד שלא בטובתנו אנו עסוקים במידה מרובה בנושא ארץ ישראל, כמו בעת גזירות העקירה והגירוש מגוש קטיף שאילצו אותנו להיערך במלוא כוחנו לביטול הגזירה, מערכה שדרשה מאתנו לאחוז באמצעים רבים, אבל בה בשעה הייתה לנו אחריות גם על נושאים נוספים כמו "עם ישראל" או "תורת ישראל", ולא שאין אנו עסוקים בנושאים הנוספים הללו בצורה שוטפת בחיי יום יום שלנו, אלא שלפעמים מתוך הלהיטות שלנו לקדם את הנושא המרכזי שאנו עסוקים בו אין אנו בוררים באמצעים לקידומו, ולפעמים אנו גם נוקטים מהלכים או מעשים שיש בהם פגיעה והפרעה להשפעה שלנו על הנושאים האחרים כמו "עם ישראל", עד שאנו מרחקים מהערכים שאנו מאמינים בהם יהודים רבים על ידי חלק מהמעשים שלנו. ויש שחלק מהאמצעים שאנו נוקטים בהם פוגעים במפעל החינוכי שלנו ועלולים לצרוב צריבה אנושה בנפשות הנוער שלנו. גם במקרה הזה עלינו להיות חכמים ולא רק צודקים. את ההחלטות צריך לקבל ברוב-יועץ ולא בשליפות מהבטן, לא בקיצוניות ולא בהתלהמות אלא בשיקול דעת הרואה גם את הנולד. על כן עם כל הכבוד לנוער שלנו העומד במערכה על ארץ ישראל במסירות נפש, אי אפשר להפקיד בידם את ההחלטות, כבר אמרו חז"ל (נדרים מ א): "אם יאמרו לך ילדים בנה, וזקנים - סתור, שמע לזקנים ואל תשמע לילדים, שבנין ילדים סתירה וסתירת זקנים בנין" - ואחד הפירושים הוא שילדים כשאינם מרוצים מהבנין הקיים והם הרוצים לבנות דבר חדש, הם קודם כל סותרים את הישן עד שנשארים קרחים מכאן ומכאן. ואילו הזקנים הרוצים לסתור בנין ישן, הם קודם כל בונים את החדש ורק אח"כ יכולים לוותר על הישן. אפילו משה רבנו עם כל חוכמתו הכיר לבסוף שההתמקדות בקטע קטן תוך הזנחת המכלול כולו הוא אסון לכל המערכת

ובצדק אומר לו יתרו: "נבול תיבול גם אתה, גם העם הזה אשר עמך" (שמות יח יח). בהנהגת הציבור יש לתת תשובות לכלל כולו, גם אם התשובות לא תהינה מושלמות, כי בניית חלק מהעם תוך הזנחת חלקו האחר תביא בסופו של דבר לנבילת שני החלקים, (גם אתה, גם העם) זהו הלקח שאנו לומדים מ"עצת יתרו".

שו"ת חורף הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

שואל א.ק מרעננה: אני גר בעיר רעננה שהיא עיר מעורבת דתיים ושאינם דתיים (עדיין) ומכיוון שאני גר בבניין משותף הרי שיש לי שכנים שאינם דתיים.

לצערי, השכן שגר דירה מתחתיי אינו מתחשב ברגשותיי, ובכל שבת בצהריים הוא עושה 'על האש' במפרסת ביתו הנמצאת ממש מתחת לדירתי, וכך בכל שבת אני נאלץ להריח את 'ריח הניחוח'...

אבל זו הבעיה הקטנה, הבעיה הגדולה היא שמעל מרפסת של השכן ממוקם חלק מהמזגן המפוצל של ביתי אשר שואב את האוויר, וכאשר השכן עושה 'על האש', תעלות המיזוג מתמלאות בעשן, ופולטות את העשן דרך פתחי המיזוג אל תוך ביתי, ולכן גם אם אני סוגר את החלונות, הבית מתמלא בעשן, מה שלא נעים בכל ימות השבוע ובפרט לא בשבת קודש.

חשבתי על פתרון, לשוחח עם השכן, ולבקש ממנו בצורה יפה, להניח מאוורר מעל המנגל אשר יסיט את העשן לצדדים, וכך לא יעלה ויבוא העשן אל תוך תעלות המיזוג.

בטוחני כי אם אדבר עמו בצורה יפה, בוודאי יסכים לעשות זאת כדי למנוע ממני היזק זה.

אולם בינתיים לא עשיתי זאת כי חושש אני שעל ידי אמירה זאת אני בעצם אומר לו להפעיל מאוורר בשבת ובכך אני מכשיל אותו בחילול שבת נוסף, ולכן פונה אני בשאלה אל כת"ר, האם מותר לי לבקש זאת ממנו או שאסור לי משום 'לפני עוור לא תתן מכשול'?

תשובה: נראה לענ"ד שמותר לך לבקש מהשכן להניח מאוורר מעל המנגל כדי להימנע מהיזק העשן.

היתר לכך ניתן ללמוד מכך שהלכה ידועה היא שאם יש מי שתובע את חברו על סכום כסף החייב לו, וחברו כופר בתביעה זו, והתובע מביא עד אחד לדבריו, והלה ממשיך לכפור, וכידוע ההלכה אומרת שאף על פי שאי אפשר להוציא ממון אלא על פי שני עדים, ועד אחד אינו מספיק לכך, מכל מקום בכוחו של עד אחד לחייב שבועה, ולכן הנתבע יחויב להישבע בתקווה שמתוך כך יודה על האמת, אולם פעמים ואף זה אינו מרתיע את הנתבע ובוחר להישבע לשקר ר"ל, כדי להתחמק מהתשלום.

והנה יש להקשות מדוע אינו חייב התובע -כאשר הוא רואה שהנתבע (אשר יודע הוא כי הוא משקר) עומד להישבע - למשוך את תביעתו וזאת כדי לא להכשיל אותו בעוון החמור של שבועת שקר? הרי אדם מחויב להפסיד כל ממונו ולא לעבור על 'לא תעשה' ('לפני עוור') שבתורה[א]?

אלא שמכאן יש להוכיח יסוד ב'לפני עוור' שאין התורה מחייבת את האדם לוותר על כספו וזכותו, מפני האחר שיבחר להישבע לשקר, והוא גורם לעצמו את קלקלתו, ואין אני אחראי בכהאי גוונא על מעשיו[ב].

בכך יש ליישב גם את קושיית המהרי"ל דיסקין[ג] אודות גוי הכופה את ישראל לעבור על אחת ממצוות התורה שדינם יעבור ואל יהרג, שלדעת הרא"ש מותר לו ליהרג ולא לעבור, הרי בכך עובר הישראל על 'לפני עוור' שמכשיל את הגוי באיסור רציחה? אלא וודאי שאינו מחויב לוותר על זכותו לקדש שם שמים במעלות קדושים וטהורים כדי להציל רוצח שפל מפשעו[ד].

ועל פי יסוד זה פסק הגאון הרב שלמה זלמן אוירבעך זצ"ל שמותר לחולה שאין בו סכנה לפנות בשבת לרופא שאינו שומר תורה ומצוות, אף אם יודע הוא שעל ידי כך הרופא ידליק את האור או ירשום את פרטיו ופרטי מחלתו בכרטיס החולה וכדומה, עיין בדבריו[ה].

ואם כן הוא הדין כאן, הרי בדיני 'נזקי שכנים' נראה שיש לו את הזכות למחות בעד השכן מלהזיק לו, ולא מיבעיא לשיטת השולחן ערוך[ו] בהלכות 'נזקי שכנים' שזכאי אדם למחות בחברו גם בעשן שאינו תדיר, אלא אף לדעת הרמ"א שם, יש לומר שעשן כזה הנכנס אל מערכת המיזוג ומעשן את כל הבית הרי הוא נזק ממשי שגם השולחן ערוך יודה שרשאי הוא למחות בידו, ובפרט אם עושה כן תמידים כסדרם בכל שבת ושבת, ואולי אפילו ניתן לומר שהוא נזק שאין לו חזקה, ולכן גם אם עד עתה שתק, אין זה נחשב הוא שמחל והרשות בידו למחות.

ועוד שאף אם נאמר שהוא בגדר 'עשן שאינו תדיר' ומכיוון שלא מחה עד עתה הרי החזיק השכן בהיזק זה, ואין לו זכות למחות בידו, מכל מקום בוודאי יש לו זכות לבקש ולהציע לשכן כל מיני פתרונות כדי לסלק מאליו היזק זה, ואינו צריך לוותר על זכותו זאת מפני חילול השבת של השכן והלה מחטיא את עצמו[ז].

ועוד יש לצרף בזה צירופים נוספים שהנה לדעת הריטב"א[ח] אין 'לפני עוור' במרבה איסור, ומאחר שאותו שכן הוא בכל מקרה מחלל שבת, אם כן אין איסור בכך שאנו גורמים לו לחילול שבת נוסף, ועוד שייתכן שיש להחשיב זאת כ'חד עברא דנהרא[ט]', ואף איסור 'מסייע לידי עוברי עבירה' אין כאן לפי מה שייסדו לנו רבותינו האחרונים עיין בהערה[י].

אמנם יש לדון האם בכך שאומר לו להפעיל את המאוורר בשבת אין בכך איסור 'אמירה לנכרי' שהרי אפילו לגוי אסור לצוות שיעשה מלאכה בשבת אף אם אומר לו זאת בימות החול[יא], ולזאת נראה שאם לא יאמר לו בפירוש לעשות כן ביום השבת, אלא יבקש ממנו שבכל פעם כאשר הוא עושה 'על האש' ידאג להפעיל מאוורר עדי לסלק את העשן לצדדים, אין בכל סרך של 'איסור אמירה' שהרי אינו מתייחס כלל אל יום השבת, והרי אותו שכן מן הסתם עושה 'על האש' גם באירועים נוספים שאינם ביום השבת, ואם כן אין בקשתו מתייחסת בדווקא על יום השבת וממילא אין כאן איסור 'אמירה'[יב], ואף הנאה מחילול שבת אין כאן שאינו נהנה אלא

ממניעת ההיזק ואין כאן שום יצירה חיובית אשר נהנה ממנה ודו"ק[י].

א - כן הקשה בשו"ת מוצל מאש סימן מ"ו.
ב - שו"ת מנחת שלמה חלק א' סימן ז'. ובשו"ת דברי חיים חו"מ ח"ב סימן ח' הביא ליישב קושיא זו דקודם שנשבע אוקמי אחזקה דמסתמא לא ישבע ולאחר שעבר ונשבע מה יעשה המשביע, ועיין במנחת שלמה שם מה שהשיג עליו.
ג - קו"א אות קמ"ד.
ד - ל' המנחת אשר לפרשת קדושים סימן ל"ח (ועיין שם עוד מה שדן ליישב קושיא זו באופנים נוספים ואכמ"ל)
ה - מנחת שלמה שם, שמירת שבת כהלכתה פרק מ' סעיף י' והערה ל"ב שם, וכמובן שיש להעדיף רופא שומר תורה ומצוות. והגר"א וייס שליט"א חולק על פסק זה מאחר ואין זה דומה ליהודי הגוזל ממנו כסף או גוי העומד להורגו, שאין רופא זה עומד כנגדו אלא אדרבה הוא עומד לצידו לעזור לו ומה היתר יש להכשילו (שיעור הגר"א וייס שליט"א לפרשת תולדות)
ו - חו"מ סימן קנ"ה סעיף ל"ז.
ז - ונידון דידן יותר דומה ליהודי העומד עליו לגוזלו או גוי העומד עליו להורגו, מאשר לפנייה לרופא בשבת, ולכן נראה שבניד"ד גם הגר"א וייס שליט"א אשר חלק על פסק הגרש"ז לעניין חשאב"ם לפנות לרופא שאינו שות"מ בשבת, יודה בנד"ד (ואף אם אין הדמיון עולה יפה מ"מ עיין לקמן במסקנת התשובה שיאמר לו באופן כללי ולא ביחס אל יום השבת, ובכה"ג נראה שאין חשש של 'לפני עוור' עיין לקמן בהערה 21)
ח - עבודה זרה ו' ע"ב, וכן הוא דעת הרא"ה שם.
ט - עיין מש"כ בזה במק"א לעניין 'הזמנת מחלל שבת'.
י - לדעת הש"ך יו"ד סימן קנ"א ס"ק ו' אין איסור 'מסייע' למומר, ולדעת הכתב סופר (שו"ת כת"ס יו"ד סימן פ"ג) אין איסור 'מסייע' אלא כאשר מסייע בשעת העבירה וכן הוא בשו"ת בנין ציון סימן ט"ו, ולדעת המהרש"ם (ח"ב סימן קפ"ד) איסור מסייע הוא רק באופן שנותן לו את גוף הדבר שבו נעשית העבירה, ואם נאמר שהפעלת מאוורר בשבת אסורה רק מדרבנן ניתן לצרף גם את דעות הפוסקים שאין איסור 'מסייע' באיסור דרבנן עיין חזון עובדיה דיני אכילת בשר ושתיית יין בתשעת הימים עמוד ר"ה.
יא - שו"ע או"ח סימן ש"ז סעיף ב'.
יב - ונראה שבכך יש גם היתר לנידון ה'לפני עוור' שמאחר ואין הוא מבקש ממנו כלל בקשה על יום השבת אלא באופן כללי, אין בכך גם איסור של 'לפני עוור' ודו"ק.
יג - והנה במק"א כתבתי שאם אומר ליהודי לעשות מלאכה בשבת יש לחוש לא רק לאיסור 'אמירה' אלא גם לחילול שבת ממש, מצד דיני שליחות, ולא שייך לומר 'אין שליח לדבר עבירה' לדעת כמה פוסקים (רמ"א וסמ"ע) שבכה"ג לא שייך לומר 'דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעים' אחר שהשליח אינו שומר שבת, מ"מ יש להקל בנד"ד מכח ס"ס, ספק שמא הלכה כחת"ס ודעימיה שחילול שבת הוא מהעבירות שא"א לעבור אותם ע"י שליח אף אם היכא שיש שליח לדבר עבירה, ואת"ל שאין הלכה כחת"ס, שמא הלכה כריטב"א וכרע"א הנוקטים שגם היכא שספרת 'דברי הרב ודברי התלמיד' אינה שייכת עדיין אין שליח לדבר עבירה. ועוד נראה שהיכא שאינו מבקש מממנו באופן פרטי על יום השבת אלא באופן כללי שכאשר הוא עושה על האש יראה להפעיל מאורר, אינו נראה שמעתה והלאה בכל פעם שהוא יפעיל את המאורר שהוא עושה זאת ב'תורת שליחות' וי"ע..

'ט"ו בשבט'

/ הרב אריה הכהן פלשניצקי

באחד בשבט ראש השנה לאילן כדברי ב"ש ב"ה אומרים בחמשה עשר בו (משנה ראש השנה פ"א מ"א).

ראש השנה לאילן למאי נפק"מ? למעשרות. הואיל שאין מעשרים מפירות שנה אחת על פירות שנה אחרת - חשוב לקבוע את היום שבו יוצאת שנה אחת ונכנסת שנה שנייה. ואולם בעניין זה יש הבדל בין ירקות לפירות האילן. הואיל ודרך גידולם שונה, נקבע גם לזה ר"ה שלו, ולזה ר"ה שלו, ופירות האילן ר"ה שלהם בט"ו בשבט.

עצמו של יום

ט"ו בשבט אע"פ שהוא נקרא ר"ה אין בו דיני יו"ט לא לענין איסור מלאכה ולא לענין מאכל ומשתה ולא לענין הזכרת המאורע בעת התפילה, אבל יש בו שינוי משאר הימים שאין אומרים בו תחנון ולא במנחה שלפניו[1] ואם חל בשבת אין אומרים בו אב הרחמים[2]. וכן אין אומרים צדקתך צדק במנחה. ואם חל ט"ו בשבט ביום א' אין אומרים במנחה בשבת[3] צדקתך צדק. ואין מתענים בו[4] ואין אומרים בו צידוק הדין[5] רק לת"ח בפניו.[6] חתן ביום חופתו אינו מתענה בט"ו בשבט[7].

שני טעמים נאמרו בשבחו של יום:[8] נאמרו בזה שתי טעמים א. לפי שיש בר"ה זה מענין שבח ארץ ישראל, כי ביום זה מתחדש כח האדמה שבא"י להניב תנובתה ולהוציא פירותיה ולהראות שבחה, ורוב שבחה של א"י על פירות. שכן נאמר (דברים ח' פס' ח') "ארץ חיטה ושעורה וגפן ותאנה ורימון ארץ זית שמן ודבש. הרי שבחה של א"י בשני מיני דגן וחמשה מיני פירות האילן שדבש האמור כאן, בדבש תמרים הכתוב מדבר, שאדמת א"י מחדשת בו כוחותיה להוציא שימנה ודיבשה. יום של שמחה הוא לישראל וכשישראל אוכלים מפירות הארץ ונהנים מטובם, הרי הם מברכים עליה תחילה וסוף למי שהנחילם ארץ חמדה זו. ומתפללים אליו שיחדש נעוריה כמקדם וככל אשר הבטיח לאבותיהם אברהם יצחק ויעקב, ככתוב באותה פרשה שמדברת בשבחה של א"י (דברים ח' פ' י') "ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלוקיך על הארץ הטובה אשר נתן לך"[9].

ב. ר"ה לאילן הוא גם שעת תפילה, שכך היא מידתו של הקב"ה שבכל תחילת הצמיחה של כל אחד מברואיו הוא סוקר את כל עתיו עד סוף כל מעשיו, והוא זמן הדין, ואז עת תפילה היא לבקש על הצלחתו. זאת ועוד: התורה המשילה את האדם לעץ השדה,[10] הרי שיום זה מעין יום הדין הוא, גם לאדם שנמשל כעץ, וזהו אופיה של אומה זו, של ישראל, שהם שמחים ביום של דין יצא הדין כאשר יצא ובלבד שיראו הכל שיש דין ויש דיין ומפני[11] שישראל אוהבים דין ושמחים בו לכן הם יוצאים זכאים בדין[12].

מנהגי ט"ו בשבט

כתב המג"א[13] נהגו האשכנזים[14] בט"ו בשבט להרבות במיני פירות של אילנות. לכבוד שמו של יום[15].

ובספר שבט מוסר[16] פרק ט"ז: בצוואת ר"א הגדול כתב בני היה זהיר לברך על הפירות בט"ו בשבט, שמנהג וותיקין הוא.

ובסידור היעב"ץ[17] כתב ונהגו להרבות בפירות ולומר עליהם שירות ותשבחות והוא תיקון גדול בעולמות העליונים.

ובספר מועד לכל חי לרבי חיים פלאג'י[18] כתב, ליל ט"ו בשבט ר"ה לאילנות, ונהגו רוב תפוצות ישראל לסדר בשולחן מכל פירות האילן ופירות הארץ עד אשר תשיג ידו, וכל אחד מברך על פרי אחד. האיש מברך על החיטה אחר ברכת המזון כדכתיב חלב חיטים ישביעך[19], כדי שיהיה לו מזונות בריווח. והאשה על הגפן כדכתיב אשתך כגפן[20] פוריה. והבן על הזית שנאמר[21] בניך כשתילי זיתים סביב לשולחנך. רימון ואגוז לבנותיו ע"ש הפסוק כבודה[22] בת מלך פנימה. דבש ותפוח לתינוקות ע"ש הכתוב[23] תחת

התפוח עוררתיך,[24] דבש וחלב תחת לשונך, כמו שכתב כל זה ידיד נפשי בני הגדול הי"ו בספר והוכיח אברהם פ' ל"ד ושם הביא משם ס' ברכת אליהו דהעיקר הוא ט"ו פירות וביארם שם ושילמוד בכל פרי פרק אחד ממשניות והם פיאה שמונה פרקים ביכורים שלשה, ר"ה ארבע, והם נגד בריאה, יצירה ועשייה[25] עיי"ש.

ובס' מאמר המנהגים מובא:

חמישה כנגד עשיה:	חמישה כנגד יצירה:	חמישה כנגד בריאה:
א. רמון	א. תמרים	א. תאנה
ב. שקדים	ב. זית	ב. גפן
ג. אגוז	ג. עונב	ג. תפוח
ד. תרמוס	ד. גודגניות	ד. אגסים
ה. סידרה	ה. עוזרדין	ה. חבושים
קליפתן של אלו היא מבחוץ ונזרקות.	אלו נאכלים בלי קליפה וקליפתן בפנים והן הגרעינים.	אלו נאכלים בקליפתם.

עוד כתב בספר מועד לכל חי הלכה ח' כי רובא דעלמא אין נוהגין כן, אלא קוראים בספר "פרי עץ הדר" על הסדר לפי הפירות שיש לו, ויש שאינם נוהגים כלל לסדר הפירות. ויש שאינם נוהגים דוקא שבע מיני פירות דנשתבחה בהם א"י וכו'. ויש מקומות דאינם לומדים כי אם ט"ו שירים שבתהילים. ובכף החיים[26] כתב ויש שעושין לימוד באותו הלילה דהיינו שלומדים משנה או זוהר בענין אותו הפרי, ואח"כ מברכים עליו.

ובספר עיר הקודש והמקדש[27] כתב: האשכנזים מסתפקים רק באכילת פירות של א"י, ובחילוק חבילות פירות לילדים, והספרדים נוהגים לאוכלם בחבורות וקריאות של שמחה וזמרה, ועל כל פרי אומרים מזמורים, פזמונים ושירים משבח הארץ ופירותיה, וחכמי הספרדים נעורים בליל ט"ו מתאספים בבתי מדרש ובישיבות ועורכים תיקונים בלימודים (שנדפסו בחוברת מיוחדה בשם פרי עץ הדר) ליקוטים מתורה וכתובים ומדברי חז"ל ביחוד מאמרי הזוהר המדברים מעניני פירות הארץ והם מהדרים לאכול מכל מיני פירות (פרי עץ ואדמה) הנמצאים במקום ועד למספר שלושים מינים (ג' פעמים עשר ע"פ הקבלה) ומכבדים זה את זה לברך על ברכת פרי. ועל כל פרי ופרי אומרים מהלימודים ופזמונים.

נוהגים[28] להדר לאכול פרי חדש שעדיין לא אכלוהו בשנה זו כדי לברך עליו שהחיינו,[29] כתב המ"ב כתבו האחרונים בשם הירושלמי דמצוה לאכול מעט מכל מין חדש בשנה והטעם כדי להראות שחביב עליו בריאתו של הקב"ה[30].

בגדי יו"ט

בליקוטי מהרי"ח[31] כתב שהיו צדיקים שלובשים בגדי יו"ט בט"ו בשבט כי הוא ראש השנה לאילנות ואדם עץ השדה ועיי"ש.

נתינת צדקה

כתב בספר מועד לכל חי[32] כשחל ט"ו בשבט ליל שני מה טוב למי שחננו בעושר דיעשה חילוק לת"ח וצנועים ביום י"ד בשבט לפחות כשחל במוצ"ש מפני דיצאו משבת ולית להו כלום כדי לקנות פירותיהם ועוללים שאלו ואין ידם משגת לקנות ואית להו צערא טפי משאר שנים ואשרי אדם דיש לו עניים ות"ח סביב שולחנו בלילה הזאת ויהיה ברכת ה' בכל אשר לו ויזכה לשנים רבות נעימות. וטובות אמן.

ובספר מעשה הצדקה[33] כתב דיפריש תשעים ואחת פרוטות לצדקה ביום ט"ו בשבט כמנין אילן וגימטריה מי"ם עם הכולל וכמנין אמן.

נוהגים דהמלמדי תינוקות מלמדים את תלמידיהם כל ט"ו שירים כדי שילמדו בשולחן אביהם ליל ט"ו בשבט[34].

כתב המג"א[35] בני אוסטרייך נוהגים שאין אוכלים קיטניות בימים שאין נופלים משום דדמי לאבילות המתגלגל ולכאורה לפי דבריו יוצא שאין לאכול קיטניות בט"ו בשבט.

בט"ו בשבט קודם ברהמ"ז[36] אומר שיר המעלות.

אתרוג

כתב בספר בני יששכר[37] מה שקיבלנו מאבותינו להתפלל בט"ו בשבט על אתרוג כשר ויפה ומהודר שיזמין השי"ת בעת המצטרך למצוה כי הנה זה היום אשר עולה השרף באילנות והוא כפי הזכות של כל אחד מישראל. הנה מה טוב ומה נעים שיתפלל האדם ביום ההוא ראשית יסוד הצמיחה שיזמין לו השי"ת לעת המצטרך את הפרי עץ הדר והנה תפילתו תעשה פירות.

כתב בספר כף החיי[38] ומנהגינו ביום הושענא רבא לאחר התפילה ליקח הלולב וכו' והאתרוג עושים אותו מרקחת בסוק"ר[39] אחר החג[40] להעלותו על השולחן בליל ט"ו בשבט ר"ה לאילנות בכלל הפירות שיברכו עליו מאנשי הבית איש או אישה ומ"ג אם היא הרה ללדת וגם ליתן ממנו למקשה לילד שאומרים שהיא סגולה שתלד בריווח ולא בצער ויצא הוולד בר קימא לחיים טובים וארוכים ולשלום, כשאוכלת ממנו באותה שעה[41].

יש נוהגים לברך על ריח האתרוג[42].

האוכל אתרוג בט"ו בשבט אינו מברך שהחיינו[43] משום שאינו מתחדש משנה לשנה[44].

1. וראה גם שו"ע או"ח סי' קל"א סעי' ו' ומעניין הוא לשון הגר"א (שם) שכתב אמאי א"א תחנון בט"ו שבט שהוא ר"ה לאילנות וכמו כל ד' ר"ה שהם יו"ט. למנצח מזמור לדוד אומרים בט"ו בשבט (רמ"א סי' קל"א סעי' א').
2. רמ"א סי' רפ"ד סעי' ז'.
3. שו"ע סי' רצ"ב סעי' ב' ועי"ש.
4. שו"ע סי' תקע"ב סעי' ג' ועי"ש.
5. רמ"א סי' ת"כ סעי' ב'.
6. סידור היעב"ץ עמ' שע"א.
7. מ"ב סי' תקע"ג סק"ז - ועיין בספר המועדים בהלכה עמ' רכ"ג.
8. עיין בספר שם משמואל פר' בשלח עמ' קצ"ד.
9. ספר התודעה עמ' ר"י"ג.
10. שנאמר (דברים כ' כ' י"ט) כי האדם עץ השדה.
11. וע"ע טור סי' תקפ"א סעי' ד'. ספר התודעה שם.
12. ספר התודעה שם.
13. סי' קל"א סעי' ט"ז ומובא במ"ב קל"א סק' ל"א.
14. ובכף החיים סי' קל"א ס"ק צ"ז כתב וכן יש נוהגים בספרד.
15. פרי חדש קל"א בשם תיקון יששכר.
16. מובא בטעמי המנהגים עמ' ש"ע בקונטרס אחרון סי' תתס"ו.
17. סידור בית יעקב עמ' שע"א.
18. סי' ל' סעי' ז'.
19. תהילים קמ"ז פסוק י"ד.
20. תהילים קכ"ח ג'.
21. שם.
22. תהילים מ"ה י"ד.
23. שה"ש ח' ד'.
24. שם ד' י"א.
25. הסדר הזה מובא בספר מאמר המנהגים, וכתוב שם שהאר"י ז"ל היה נוהג כסדר הזה (דהיינו גם המשניות).
26. סי' קל"א אות צד'.
27. לר' יחיאל מיכל טיקוצ'ינסקי ח"ג י'.
28. ספר התודעה - ט"ו בשבט - עמ' ריג'.
29. סי' רכ"ה ס"ק י"ט.
30. ובענין מה קודם ברכת הפרי או שהחיינו עי' לקמן בענין שהחינו.
31. ח"ג עמ' קפט'. סי' ל' סעי' י'.
32. סי' ל' סעי' י'.

33. מועד לכל חי שם. סעי' ח'.
34. סעי' ח'. סי' קל"א ס"ק י"ד.
35. סי' קל"א ס"ק י"ד. מ"ב סי' א' ס"ק י"א - וע"ע בספר דרכי חיים ושלום סי' תתל"א.
36. מ"ב סי' א' ס"ק י"א - וע"ע בספר דרכי חיים ושלום סי' תתל"א.
37. חודש שבט מאמר ב' סק"ב.
38. סי' תרס"ד ס"ק ס'.
39. ובליקוטי מהרי"ח ח"ג עמ' קפ"ט כתב והמנהג שהאתרוג אשר יצאנו בו ידי מצוה בסוכות מטגנים אותו וכו' ואוכלים אותו בט"ו שבט.
40. ובספר דרכי חיים ושלום סי' תתל"א באה"ד כתב ובסוף הסעודה דחמשה עשר בשבט הביאו על השולחן טס מלאה פירות מפירות שונים וגם אתרוג מבושל (וציוה בביתו לדקדק שלא לכבוש ולעשות האתרוג לאכול רק אור לט"ו שאז מסוגל לזה.
41. וע"ע בספר אלף המגן בקו"א סי' תר"ס סק"ו ובפסקי תשובות סי' תרס"ד בהערה מס' 28.
42. מועד לכל חי סי' ל' סעי' ז' כדי לתת שפע לנשמה מעולם האצילות - מאמר המנהגים.
43. שו"ע סי' רכ"ה סעי' ו'. ומ"ב ס"ק ט"ז.
44. גמ' סוכה דף ל"ה ע"א. [נלקט משטייגן]

סיפור לשבת

טיפות המרפא של הרימון

על שפת ים הכנרת, בבקתה קטנה לא הרחק מטבריה, התגורר לו יהודי בשם ניסים כנורי. ניסים זה היה יהודי עני מרוד. לא היו לו שדות או כרמים, כי אם עץ רימון בודד אחד שעמד ליד הבקתה הקטנה. במשך השנה כולה הוא היה יושב ולומד בצל ענפי העץ העבים. כאשר הפירות היו מבשילים לא היה קץ לשמחת ניסים ומשפחתו. הם היו אוכלים מן הפרות ומתפרנסים ממכירת רימונים. מובן מאליו כי פרנסה בשפע לא היתה לו, לניסים.

כאשר הגיעה תקופת "שלושת השבועות" שבין שבעה־עשר בתמוז לתשעה באב, בהם עם־ישראל מתאבל על חורבן הבית וירושלים, היה העץ כבר מלא בפירות עסיסיים. ניסים ומשפחתו היו ממתינים בסבלנות עד לאחר שחלפו ימי האבל הלאומיים. אז, הם היו יוצאים אל העץ, קוטפים מפירותיו המתוקים וב"שבת נחמו" מברכים ברכת שהחיינו ומודים לבורא העולם על הפירות. את הרימון הטוב ביותר היה ניסים שומר לקראת ט"ו בשבט, ראש השנה לאילנות. לרימונים של ניסים יצא שם טוב בכל הסביבה, ויהודים כערבים נהרו לחצרו כדי לרכוש מתוצרתו.

ילדים היו לו כמעט כמספר הרימונים על העץ. הם גדלו והתפתחו יפה, ממש כמו הרימונים, אך הגיע היום ובתו הגיעה לפרקה. כפי שנהוג היה באותם הימים, היה על ההורים להעניק "נדוניה" מכובדת לחתן הטרי. אך מנין לו, לניסים העני המרוד, כסף לנדוניה? ואם לא די בכך, הרי שתקופת שלושת השבועות הלכה והתקרבה, והעץ עמד ריק, ללא פירות, כשענפיו שמוטים למטה, כאילו התבייש במה שאירע לו.

חלף־עבר לו תשעה באב, וניסים המסכן עמד ליד העץ, מחפש אולי ימצא בכל זאת רימון או שניים? "אברהמ'לה" הוא קרא לבנו הקטן, "בוא ותטפס על העץ, אולי תגלה בין העלים איזה רימון מסתתר"? אברהמ'לה מיהר לטפס על העץ כשהוא מזיז לצד ענפים ועלים, ולפתע בקעה מפיו קריאה: "אבא, מצאתי רימון! ועוד אחד, ועוד אחד"! הוא ירד מן העץ ובידיו 'שלל' רב: שלושה רימונים עסיסיים ויפים. "תודה לא־ל" אמר ניסים. "מעולם לא ראיתי רימונים יפים כאלה".

לא חלף זמן רב ונשים החלו מתדפקות על דלתו של ניסים, כדי לרכוש רימונים כרגיל. אך ניסים נאלץ להשיב את פניהם ריקם. "נותרו לי רק שני רימונים" הוא הסביר. "על אחד מהם נברך בראש־השנה ונבקש שירבו זכויותינו כרימון. את השני נאכל בט"ו בשבט. אני מצטער, בואו בשנה הבאה" הוא אמר, והם איחלו לו יבול טוב יותר בשנה החדשה.

שבת נחמו חלפה בששון ובשמחה על משפחת כנורי. ראש השנה חלף־עבר אף הוא, אך לאחר מכן החלה אשתו לדאוג: מה יהיה על בתם שהגיע לפרקה? היא החלה להפציר בבעלה שיצא לחוץ לארץ כדי לעורר את רחמי היהודים ולקבץ נדבות. לאחר הפצרות רבות נעתר ניסים לבקשתה. הוא עבר דרך עיירות וכפרים, עד שהגיע לעיר קושטא הגדולה. היה זה בליל ט"ו בשבט. כרגיל, הוא עשה את דרכו לבית־המדרש המקומי, שם תיכנן ללון ולאכול ממעט המזון שהיה ברשותו. מיד כשנכנס הוא הבחין שהיהודים מודאגים במיוחד ומשוחחים ביניהם לבין עצמם. "מה קורה כאן", הוא שאל וקיבל את התשובה הבאה: בנו של הסולטן חלה במחלה אנושה, אביו החליט כי היהודים קיללו אותו. הוא הציב בפניהם תנאי: עליהם להתפלל לרפואת בנו. אם עד תאריך מסויים בנו לא יבריא, כל היהודים יגורשו מן העיר. מחר, ט"ו בשבט, זהו המועד האחרון לרפואת בנו של הסולטן.

קהל רב התקבץ בבית־הכנסת כדי להתפלל ולומר פרקי תהילים. ניסים התיישב לומר תהילים עם כולם, כשלפתע ניגש אליו השמש המקומי. "האם אתה מארץ ישראל"? נשאל ניסים המופתע שהשיב: "כן, כיצד ידעת"? - "הרב שלנו הוא יהודי קדוש. הוא אמר כי הוא מריח ריח של ארץ הקודש בבית־המדרש. בוא נא עמי". השמש הוביל את ניסים לחדרון קטן, שם ישב הרב, ישיש מופלג ובעל הדרת פנים. הוא שאל במאור פנים את ניסים: "מה שלום היהודים בארץ הקודש"? "אני מתאר לעצמי כי הרב מריח את ריח הרימון מארץ־ישראל אשר ברשותי" אמר־שאל ניסים. "יש לך רימון מארץ ישראל"? שאל הרב בקול נרגש. "כן, רבי" השיב ניסים. "ואני חושב לאכול אותו כעת, לרגל ראש השנה לאילנות.

המשך בעמוד הבא...

לכבוד יהיה לי אם הרב יתכבד לאכול מרימון זה". הרב הישיש קפץ ממקומו וחיבק את ניסים בשתי ידיו. "בורא העולם שלח אותך לכאן כדי להציל את הקהילה הקדושה מסכנת הגירוש המרחפת עליה".

ניסים הביט בו בחוסר הבנה מוחלט. "אתמול ישבתי והתעמקתי בספרים הקדושים על סודות הפירות" סיפר לו הרב. "משום מה, המילה "רימונים" שבה ועלתה מול עיני. הבנתי כי כאן נעוץ הפתרון... "האם אתה יודע מה ראשי התיבות של המילה רימונים"? המשיך הרב בהתרגשות. "רפואת מלך ובנו ניסים יביא מהרה"! בוא עמי, חיש מהר, לארמון הסולטן. אסור לנו לאבד זמן"!

כשהוא עדיין מבולבל מהמתרחש, מיהר הרב לגשת בזריזות אל ארמון הסולטן. הם הוכנסו מיד פנימה, שם מצאו סולטן מיואש ובוכה. "הכנס אותנו לחדר בנך" אמר הרב "בעזרת השם אנו נרפא אותו תיכף ומיד"! במיטה מלכותית שכב הנסיך הצעיר, חיוור וללא כל סימן חיים. רבי ניסים הוציא את הרימון מהעטיפה ונתן אותו לרב. הרב חתך את הרימון לשניים, וסחט מחצית מן הרימון לתוך כוס קטנה. את המיץ טיטפף לשפתותיו של החולה ולתדהמת כל הנוכחים, פתח החולה את עיניו! חיש־מהר הבחינו הנוכחים כיצד הנסיך מבריא והולך.

הסולטן נישק את ידיהם של הרב הזקן וניסים. "הצלתם את בני" - אמר - "לעולם לא אשכח לכם זאת". "את החצי השני השארתי לברכה" אמר ניסים לרב בחיוך, והם מיהרו לשוב ולבשר ליהודי העיר על הנס שאירע להם. לטבריה שב ניסים כשהוא עמוס בכסף וזהב, מתנת הקהילה היהודית בקושטא. מובן מאליו כי דאגות לא היו לו. ובבית, קידם את פניו עץ הרימון העתיק, כשהוא שוב מלא בפירות אדומים ועסיסיים.

[אתר בית חב"ד]

שביבים / שאול שיף

סוכר כתקרובת

רעייתו של הגאון רבי אריה לייב זצ"ל בעל ה"שאגת אריה", הייתה אישה דגולה, והמעשה הבא חושף את העוני הקשה שהיה מנת חלקם ולמרות זאת הסכינה עם אורח החיים הזה. על גדלותו בתורה של הגאון רבי אריה לייב זצ"ל, שחי לפני כמאתיים שנה, אין צורך להרחיב. ספריו "שאגת אריה", "טורי אבן", "וגבורת ארי" נפוצים בכל בתי המדרשות שברחבי תבל, וחידושי תורתו נשאים בפיהם של לומדי התורה די בכל אתר ואתר. עניותו הנוראה אף היא מן המפורסמות, וידוע, כי פעמים לא היה תחת ידו גיליון נייר כדי לכתוב עליו את חידושי תורתו. מסופר כי בביתו לא היו צלחות לאכילה, משום שלא היה לו ממון לרכוש כאלו. בשולחן ביתו, קרש גס וארוך, היו שקעים עמוקים אשר בתוכם היו מניחים את האוכל, ובני הבית היו אוכלים מן השקעים באמצעות כפות מעץ. בעל ה'שאגת אריה' לא חש כלל כי חסר לו דבר מה, כה היה שקוע בלימודו.

ביום מן הימים נכנס לביתו גדול דורו, הגאון רבי רפאל המבורג זצ"ל, וכאשר נוכח כי רבי אריה לייב הסועד את לבו בכף עץ מן "הצלחת" - הלא היא השקע שבשולחן, קפא על מקומו ונעמד דום. מעודו לא ראה עניות שכזו. ה"שאגת אריה" לא העלה על דעתו כי רבי רפאל נרעש בשל כך, ואמר לו: "רבי רפאל, אתן לך במתנה את כפות העץ ובלבד שלא תעבור על לא תחמוד"...

לימים הוצע לו, לבעל ה"שאגת אריה", לכהן פאר כרבה של קהילת מץ. כאשר הגיע עם בני משפחתו לעיר,שיחרו ראשי הקהילה לבית רבם החדש, כי מנהגם מימים ימימה, להתקבץ בבית הרב ביום היכחרו, ובני משפחות הרב מגישים לחוגגים קפה ועוגיות. הסכים ה"שאגת אריה, לכינוס זה, אך בני העיר שידוע ידעו את עוני רבם ואת מחסורו, שיגרו לביתו קפה, סוכר ועוגיות, כדי שהרבנית תגיש אותם כתקרובת לפני הנאספים. בהגיע השעה היעודה, הסבו המכובדים בבית הרב, וסביבם בני הקהילה שנאספו מכל עבר לרגל המאורע המרגש. תוך זמן קצר הובא מגש כוסות קפה מהביל אל השולחן, והנוכחים התכבדו איש אחר איש ליטול כוס קפה וללגום ממנו כמנהג המקום.

הראשון הצליח להסתיר את עווית פניו, רעהו נשך את שפתיו והשאר הניחו את כוסות הקפה מידיהם. הקפה היה מר בלי גרגר סוכר. כעבור זמן מה סולקו כוסות הקפה, ואל השולחן הובאה התקרובת הבאה: מגש מלא ב... קוביות סוכר. התברר כי הרבנית לא העלתה על דעתה שהסוכר משמש כחלק ממשקה הקפה. מעולם לא הורגלה למותרות מעין אלו, היא חשבה כי לרגל האירוע הנכבד, הביאו אל ביתה קוביות סוכר כדי לחלקן לנאספים...

כל ימי חייה, היא סבלה מעוני ומחסור, עד אשר סיגלה לעצמה צורת חיים זו, מתוך הכרה כי היא מקדישה את חייה עבור התורה הקדושה.

[אמונה שלמה]

ניסיון במידת הכעס

בשכונת "אור החיים" בבני ברק מתגורר יהודי נכבד ומורם מעם. יהודי זה הנו סופר סת"ם מפורסם ביותר, ורבים וטובים מתייעצים עמו בנושא זה. לרגל עשרים וחמש שנות נישואין, "חתונת הכסף", הפתיעה אותו אשתו במפה רקומה מעוטרת, שכמותה לא ראתה עין. הייתה זו מפה מושקעת ומיוחדת, שעליה היו רקומים שישים

אלף "איקסים"! בליל שבת נפרשה המפה על השולחן, ובשובו מבית הכנסת עצר ראש המשפחה את נשימתו מול יופיה.

במוצאי שבת דפק על הדלת סופר מתחיל וביקש את עזרתו של בעל הבית. בעל הבית, המנוסה בכך, הכניס אותו בשמחה ופרש את יריעתו על השולחן. קשה היה להם לעבוד על מפת הניילון ועל כן הם הסירו אותה, פרשו את היריעה ועיינו בשאלות. לפתע, ואיש יודע כיצד קרה הדבר, נשפך הדיו השחור והתפשט על המפה היקרה. כשראה זאת בעל הבית, לא ידע כיצד להגיב. הוא חשש מאוד מתגובתה של אשתו ומאכזבתה הקשה. ומה הייתה תגובתה, אחרי השקעה של שבעה חודשים? "עד עכשיו עשיתי שישים אלף "איקסים", עכשיו אעשה את ה"וויי" הראשון!"

הלהטוטן כמשל

בספר "מעשה צדיקים" מסופר, שבעירו של ר׳ חיים מקרסנה, שהיה מקרובי ה"בעל שם טוב", בא אדם והתפאר בפני כולם, שהוא מסוגל לעבור את הנהר שחוצה את העיר על גבי חבל המתוח מהגדה האחת של הנהר לעבר הגדה השנייה. אמרו לו השומעים: "נראה אם מסוגל אתה לכך!" הסכים הלהטוטן להפגין את יכולותיו, בתנאי שישלשלו לידו סך של מאה זהובים. הנוכחים הסכימו לשלם. תוך זמן קצר התאסף קהל רב על שפת הנהר כדי לחזות במחזה. במקום נכחו גם ר׳ חיים ובני ביתו. הלהטוטן ביצע את אשר הבטיח לקהל, הלך על גבי החבל הדק, ותוך כדי סיכון נפשו עבר את הנהר מקצה אחד לקצהו השני. ציבור הנוכחים הביט במעשה הלהטוטן והתרגש. מקורביו של ר׳ חיים הביטו בפליאה אף הם אחר האיש הצולח את הנהר על גבי חבל, אך בד בבד הסתכלו גם לעבר ר׳ חיים הניצב לידם. והנה הבחינו שהרב שקוע במחשבות עמוקות. לאחר שהתפזר הקהל, ביקשו מקורביו של ר׳ חיים שיסביר להם על מה חשב באותה עת. השיב להם ר׳ חיים: "כשהתבוננתי באותו אדם המהלך על גבי החבל, ידעתי שהוא מסכן את נפשו עבור בצע כסף, סך של מאה זהובים. למרות זאת, בעת שפסע על החבל היה נתון בסכנת נפשות לא הרהר האיש במאה הזהובים שאמור הוא לקבל בעוד זמן קצר, כי אם היה חושב על כך מיד היה צונח אל המים. הבנתי מכך שהאיש מרכז את כל כוחותיו ומעייניו במשימה שהוא מבצע ומשתדל בכל כוחו שלא לנטות מן החבל אפילו כחוט השערה. ניתן ללמוד מכך מוסר השכל גדול: עד כמה נדרש מכל יהודי להשתדל בעבודת הבורא יתברך, שהרי אם בעבור בצע כסף מסוגל אדם להשתדל כל כך ולהתרחק מכל מחשבה זרה וניה צדדית, קל וחומר שיש לאדם לעשות כן בעבודתו יתברך ובשעת קיום המצוות עליו לפנות לבו מכל מחשבות זרות וכך יצליח לעמוד בניסיונות החיים!"

[עד כאן מליקוטים וסיפורים נפלאים]

מה שקרוי בעברית השגחה פרטית

Dear Reb Shaul

On Sunday, It will be my father's 19th Yarzeit. I would like to share with you the following story.

Rav Pinchas זצ"ל passed away on the 5th of Shevat and was buried in the holy Mount of Olives cemetery to he east of Jerusalem. After concluding 30 days of Aveilus, I wanted to go up to his place of burial and pray there. Upon finding out however that the area is unsafe due to riots by local Palestinian youth, I decided to go - but without a Minyan, as I did not want to cause any risk to other friends and family. I went up with one very close friend, Rav Binyamin Povarsky and we started to Daven.

A few minutes later, we both noticed a small group of people approaching the same area, as they came close we realised that they were attending a funeral.

We asked some of the people to kindly come over to my father's Kever, so that I will be able to have a Minyan for Kadish, and of course they were pleased to do so. After all I did have a Minyan. But this is only the first part of the story...

About two weeks later I get a phone call from a lady I did no know. She asked whether I was related to Rav Pinchas Biberfeld who was recently buried in the Mount of Olives. I said he was my father.

The lady proceeded to tell me that it was her father's funeral - which took place on the day of the Shloishim of my father,and it was his family members who joined me for the Kaddish. Then she became very emotional and carried on to say that her father was born into an assimilated Jewish family in Denmark. Sometime in the 1930th a young PINCHAS BIBERFELD came to Denmark to organise a Kiruv- Shabaton. Her father attended, and as a result changed his lifestyle to become a fully committed Jew.... Now she feels that it was her father's ultimate gratitude to be able to "pay back" in this unique way.

ברכות הסנדק

האם יש מקור בדברי חז״ל לתופעה שאחרי הברית מילה כולם באים לבקש ברכה מהסנדק או שזה מנהג שהשתרש ע״י בע״ב. לע״ע לא מצאנו מקור, ות״ח אחד מחכמי י-ם אמר לנו שאין לזה שום מקור אלא זה סתם השתרש ע״י מנהג בע״ב ומישהו הגדיר זאת "בבא דחד יומא"..

השאלה הזאת עלתה באתר שטייגן, וזו אחת מהתשובות שנתקבלו:

תפילה לסנדק נוסח החיד״א:

לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ בְּדְחִילוּ וּרְחִימוּ לְיַחֵד שֵׁם י״ה בו״ה בְּיִחוּדָא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל הִנֵּה אָנֹכִי בָּא לְהִיוֹת סַנְדָּק וְאֵהֱיֶה כִּסֵּא וּמִזְבֵּחַ לַעֲשׂוֹת (עַל יְרֵכִי) הַמִּלָּה. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אֱדֹנָי אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁיִּהְיֶה מִזְבַּח כַּפָּרָה, שֶׁתְּכַפֵּר עַל כָּל חַטֹּאותַי עֲוֹנוֹתַי וּפְשָׁעַי וּבְפָרָט מַה שֶּׁפָּגַמְתִּי בִּירֵכִי וּבְאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, וְתַעֲלֶה עָלֵינוּ כְּאִלּוּ כִּוַּנּוּ בְּכָל הַכַּוָּנוֹת הָרְאוּיוֹת לְכַוִּין וּתְמַלֵּא כָּל הַשֵּׁמוֹת שֶׁפָּגַמְתִּי בָּהֶם וּתְהֵא הַמִּילָה חֲשׁוּבָה כְּקָטֹרֶת סַמִּים כְּדְבְתִיב גִּבְעַת הָעֲרָלוֹת וּכְתִיב גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה וְיִתְקַיֵּם בָּנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב יָשִׂימוּ קְטוֹרָה בְּאַפֶּךָ וְכָלִיל עַל מִזְבַּחֲךָ בָּרֵךְ יְיָ חֵילוֹ וּפֹעַל יָדָיו תִּרְצֶה: וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

הנה רואים מנוסח התפילה של החיד״א, שהסנדק בכחינת מזבח, ואדם שזובח את יצריו ורצונותיו הלא טובים - בוודאי שתפילתו מתקבלת ביותר.

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים
בדואייל: besod@013net.net

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
אימייל. gilwein26@012.net.il